

EL SISTEMA FINANCIER NO PARTICIPA PROU EN LES EMPRESES

Quan les empreses catalanes deixen de ser-ho

L'empresa Camp, comprada fa uns dies pel grup alemany Benckiser, ha estat l'últim exemple de la descapitalització que està vivint el país. A aquest cas cal afegir els exemples d'Unidad Hermética, FECSA, Asland Catalunya, Metasa i Valenciana de Cementos, Portland, que, tenint majoritàriament capital autòcton, han estat participades, comprades o fusionades per altres firmes de l'estat o per multinacionals.

Sílvia Monfort/Alfonso Basallo

En el primer quadrimestre d'aquest any la inversió estrangera al conjunt dels Països Catalans ha estat del 20,9 per cent respecte a la resta de l'estat. Això vol dir 82.297 milions de pesetes. Així, Catalunya ha rebut el 17,9 per cent, les Illes l'1,7 per cent i València l'1,3 per cent, destinats a ampliacions de capital d'empreses ja constituïdes, a empreses que ja estaven

controlades per capital forà i a noves empreses. Però les inversions provinents de la resta de l'estat tampoc són irrisòries.

D'aquesta manera, l'economia catalana en els darrers anys ha crescut, però ha crescut també la dependència econòmica i política. Aquest fet està motivat, en part, per l'escassetat de bancs catalans. El Banc de la Petita i Mitjana Empresa, el Banc de Sabadell i el Banc d'Europa són els únics que queden. I les caixes, que participen en

diverses empreses. És un fet preocupant, doncs, que el sistema financer català no entri a participar en les empreses catalanes perquè llavors és més fàcil que vinguin els taurons forans i se les mengin.

Però el problema ja ve de lluny, provocat per l'excés de proteccionisme en el mercat, que ha impedit la sortida de les empreses a l'exterior, i quan ha estat hora que s'obriessin les portes, llavors no hi ha hagut empreses de grans dimensions capaces d'estendre's.

Dependència i centralisme

Francesc Cabana i Vancells

Fa sis o set anys estàvem acostumats a trobar cada setmana la notícia de la suspensió de pagaments d'una empresa mitjana o gran dels Països Catalans. Ara, no passa setmana que la notícia no sigui la venda d'una d'aquestes empreses. Abans queien, com a conseqüència de la crisi industrial. Ara es venen al millor postor, sigui per cansament, sigui per l'ambició d'uns diners, sigui per allò que en diuen la racionalització del mercat.

El mercat català és un mercat obert i, alhora, cobejat. Això explica la introducció constant de multinacionals, molt per sobre de les que poden anar a Galícia, posem per cas, que és només un mercat obert. Aquí les multinacionals troben empreses que els estalvien la feina de crear-ne de noves pel seu compte. Si es compren aquí més empreses que a Madrid —un altre mercat cobejat— és perquè aquí n'hi ha més.

La internacionalització de l'economia catalana és inevitable. Però en el nostre cas, la internacionalització es dona sobretot en un sentit: de fora cap a dins. Per cada mil pessetes que s'inverteixen fora de Catalunya, n'hi ha cinc-centes mil que compren actius empresarials a casa nostra. Catalunya no ha sabut o pogut crear empreses de gran volum, que poguessin donar un nivell a la nostra economia, com les que tenen Suècia, Dinamarca, Finlàndia o Bèlgica.

Quan es parla d'una venda o del control d'empreses catalanes, hi ha una distinció important a fer, segons si el control el pren una empresa estrangera o una de Madrid.

Les multinacionals pretenen simplement fer negoci i guanyar diners. No els parlis de problema nacional o de qüestions lingüístiques. Utilitzaran el català si afavoreix les seves vendes, i visitaran el president de la Generalitat per educació o per si poden obtenir algun benefici.

El control d'empreses catalanes per part de grups econòmics domiciliats a Madrid comporta, a més, un risc polític, ja que pot incrementar el centralisme econòmic a nivell d'estat i accentuar el pes de Madrid.

Quan Volkswagen va comprar SEAT, va traslladar el domicili social de Madrid a Barcelona, reparant una estupidesa del govern franquista. No crec que l'alemanya Benckiser tregui de Granollers el domicili de Camp. Però, en canvi, els serveis centrals d'ERCROS són ara a Madrid i el volum de crèdit que es pot donar a Catalunya es decideix també en oficines de bancs madrilenys. El sector elèctric català s'està decidint també a la capital. □

D'altra banda, hi ha multinacionals com Pirelli o Olivetti que ja són com de casa. I és que s'ha de distingir entre una intervenció de caràcter financer i una de tipus industrial. La primera és una intervenció que no té en compte l'empresa en sí, sinó el seu rendiment, la valoració, l'especulació. En canvi, una intervenció industrial pot arribar a ser enriquidora per a l'empresa intervinguda ja que li pot fer donar un salt, una capacitat d'exportació, enfortir-la i, fins i tot, protegir-la d'una intervenció indesitjable. Són les grans empreses que cotitzen en borsa les que poden ser absorbides financerament si se'n controla un gran paquet d'accions.

Diversos casos a Catalunya

Catalana de Gas en un moment determinat, a través de Pere Duran, president del consell, extrau gas natural i es converteix en la pionera a l'estat espanyol. Però al cap d'uns anys el gas natural és expropiat per l'estat i es fa una separació: a partir d'ara Catalana de Gas només es dedicarà a la distribució i el proveïdor serà Repsol-Butano, que té el 5-6 per cent de Catalana de Gas. Fins aquí bé, però ¿i si el proveïdor decideix tancar l'aixeta? Alhora, Catalana de Gas està participada en un 23,9 per cent per la Caixa de Pensions i en un 10 per cent per la Caixa de Barcelona, Aigües de Barcelona

i Asland respectivament. El capital social, l'any passat, era d'11.700 milions de pessetes i va obtenir uns beneficis de 4.300 milions, amb una facturació de 55.000 milions de pessetes.

La Societat General d'Aigües de Barcelona (SGAB) el 1988 tenia un capital social de 12.116 milions, va obtenir uns beneficis de 1.290 milions i va fer inversions per un valor de 9.100 milions de pessetes. Fins aleshores, el grup francès Lyonnais des Eaux tenia el 15 per cent de SGAB. Llavors, Aigües de Barcelona compra el 3,09 per cent del capital de Lyonnais (uns 3.100 milions de pessetes), i ho paga amb un paquet d'accions equivalent al 5%. Per tant, Lyonnais ja té el 20 per cent de SGAB. Això sí, Aigües està present en la filial francesa Eau et Force amb un 10 per cent.

Un altre cas és el d'Asland. Aquesta empresa controlava el maig d'aquest any el 71,5 per cent d'Asland Catalunya, que és el braç exportador de la mare Asland. Ara bé, un grup de fons de pensions nord-americans, francesos, suïssos i britànics controlaven el 30 per cent d'Asland. A més, el holding cimiter suís Cementia en controla el 26 per cent i l'anglesa Blue Circle el 10 per cent, i aquest mes de juny el grup francès Lafarge Coppé, a través d'una participació creuada, inverteix 100.000 milions en Asland, que equival a un 46 per cent i Asland hi inverteix 4.000 milions, l'1 per cent, en el grup francès. La compra es fa a través de la cimentera suïssa Cementia (soci financer d'Asland en l'estranger), la qual és adquirida en un 60 per cent per Lafarge i la resta, és a dir, un 20 per cent, es fa directament a través de borsa fins arribar al 46 per cent esmentat.

Amb aquesta nova adquisició, a banda del que representa per a Asland Catalunya i la mateixa Asland, hi ha el perill que també repercuteix en la SGAB i en Catalunya de Gas. I és que les tres companyies havien format, a parts iguals, la companyia Promocin-ser, SA, que, entre altres objectius, tenia el de defensar-se de possibles OPAs. D'altra banda hi ha la societat AAC, també participada en un terç per cadascuna de les tres companyies, amb un capital de 2.400 milions. ¿Què passarà ara amb l'entrada de Lafarge Coppé a Asland? ¿En qui sentit repercutirà en Aigües de Barcelona i Catalana de Gas?

El cas de Cros, la primera química catalana, a l'igual que totes les empreses del sector dels fertilitzants, es va trobar amb problemes. Explosivos Río Tinto també tenia els seus, però s'arriba a un acord a través del qual s'in-

jecten diners dels àrabs (el grup kuwaitià KIO) i com a conseqüència d'això Cros absorbeix Río Tinto. Llavors, la nova societat ERCROS, presidida per Javier Vega de Seoane, pren el primer acord: la Direcció General es trasllada a Madrid i, a més, el Banco Hispano es converteix en el segon accionista amb una participació del 4 per cent, és a dir, més de 200 milions d'accions equivalents a 4.320 milions de pessetes) que seran d'autocartera i que formaran part dels actius d'Iniursa, societat carterera filial de Cros. El primer accionista d'Ercros és el grup Torras, que actualment en té el 39,96 per cent i vol arribar a tenir-ne el 51 per cent.

El darrer cas a Catalunya, i aquest per partida doble, ha estat el d'Electrolux, societat sueca que, amb la compra de Corberó-Domar (aquesta última fabricant de les rentadores New Pol i Bru) primer i amb la d'Unitat Hermética després, ha matat dos pardals d'un tret.

En la primera fase, Electrolux adquireix el 60 per cent de Corberó-Domar, després en redueix el capital social a zero i es produeix una ampliació de capital per valor de 1.950 milions de pessetes. El *holding* Electrolux, el conseller del qual és Carles Ferrer Salat, aportarà 1.100 milions i els 850 restants són sufragats per dues societats dependents de la Generalitat de Catalunya, Eplicsa (550 milions) i Plibsca (300 milions). En una segona fase, i després dels problemes ocasionats per les diferències en la quantitat del dèficit de Corberó-Dumar, s'arriba a un segon acord pel qual la Generalitat aportarà 560 milions més al marge dels 1.200 ja previstos i pactats, i Electrolux també afegirà 1.000 milions més a banda dels 1.100. Totes aquestes aportacions es fan a través d'ampliacions de capital. Ara, el nou capital social se situarà en 3.300 milions de pessetes.

D'altra banda, Electrolux va adquirir l'any passat el 36 per cent d'Unitat Hermética per un valor de 2.040 milions. Per l'agost fa una OPA amistosa pel valor del 40 per cent. Llavors l'empresa sueca fa una ampliació de capital de 5.500 milions que, afegits als 2.300 que ja tenia UH de capital social, fa que ara en tingui 7.800. Amb aquestes operacions Electrolux controla el 65 per cent ja que una segona OPA per valor de 2.000 milions efectuada el juny fa que controli més de la meitat del capital de la societat. Ara li queden per comprar un paquet del 15 per cent en poder del Banco Exterior, Banc de Sabadell i la Caixa de Sabadell, i un paquet del 20 per cent en les mans d'accionistes individuals.

DOMÈNEC LUMBERT

Asland.

DOMÈNEC LUMBERT

Unidad Hermética.

Els País Valencià tampoc se n'escapa

Segons una enquesta realitzada l'any passat per l'IMPIVA (Institut de la Petita i Mitjana Empresa Valenciana), 39 petites empreses valencianes estaven majoritàriament o totalment participades per capital estranger.

Per la seva banda, la Cambra de Comerç i Indústria de València fa públic que, durant el primer trimestre de l'any, la inversió estrangera arribà a 3.892

L'última ensabonada de Camp

El grup alemany Benckiser ha vingut, ha buscat, ha comparat i no ha trobat res millor que l'empresa sabonera Camp, SA, per a comprar-la. Així, la intenció de convertir aquesta empresa de sabons en una multinacional catalana se n'ha anat a l'aigua, provocant molta escuma, és clar. De fet, quan Manuel Luque va deixar el càrrec a l'empresa, ja havia insinuat que era per discrepàncies amb els germans Camp, que ja llavors volien vendre's l'empresa a una multinacional estrangera, però en aquell moment ho van desmentir.

No han passat ni sis mesos d'aquell afer quan, després de rebre ofertes de diverses multinacionals, Benckiser s'ha emportat el sabó a l'aigua, arribant a pagar a la vora de 36.000 milions de pessetes per l'empresa de Granollers. Tot aquest afer s'ha vist embrutit, a més, per les discrepàncies amb el grup nordamericà Proder and Gamble, el qual havia fet a Camp una oferta, anterior a la del grup alemany, per comprar l'empresa oferint 31.700 milions de pessetes brutes i ara han anunciat que iniciaran accions legals contra Camp.

D'altra banda, es veu que al govern català no li sembla del tot malament l'operació en afirmar el president Pujol que, si el govern espanyol s'havia arribat a vendre la SEAT a una multinacional alemanya, per què no podia fer el mateix amb una empresa com la Camp.

El grup de sabons Camp, presidit per Josep Camp, té factories a Barcelona, Granollers, Sueras, Viladecans, les Franqueses, Saragossa, Portugal, França i Israel. Entre altres marques comercialitza Coral vajillas, Colon, Elena, Flor i Kalia. Té uns 600 treballadors als quals se'ls han garantit els llocs de treball i, per descomptat, millores de l'empresa. □

milions de pessetes, majoritàriament cap al sector de l'extracció i transformació de minerals no energètics i productes derivats i la indústria química, com també les manufactures i les institucions financeres.

La Compañia Valenciana de Cementos Portland, va obtenir uns beneficis de 4.721 milions de pessetes l'any passat, cosa que representa un augment de 2.571 milions respecte a l'any anterior. El capital de l'empresa és de 5.671 milions i els altres fons pro-

pis arriben a 28.270 milions. La família Serratosa és la més important accionista, amb més o menys un 40 per cent de les accions. Darrere seu, però, hi ha el Banesto amb un 33 per cent, i la cimentera suïso-noruega Aker-Norcem amb un 11 per cent de les accions. També la família Garnica en té el 3,5 per cent. Això li ha costat uns 6.514 milions.

Frenos i Embragues, SA, empresa que fabrica els folres dels frens i em-

per cent a Alemanya Federal, al Japó sobretot, Dinamarca, i, en menys quantitat a França, Itàlia, Holanda i Bèlgica. En un futur pròxim, des d'Alemanya, que es convertirà en una mena de magatzem, s'exportarà a la resta d'Europa i Àsia.

Des dels anys 70 aquesta empresa és al 100 per cent japonesa, concretament de la casa Mitsubishi Metal Corporations i ha estat a base de diverses ampliacions de capital que la companyia

Stanadyne es dedica a les aixetes *self made* i a components per a l'automòbil, amb una facturació aproximada de 90.000 milions de pessetes. La multinacional va arribar a invertir en Buades 2.000 milions, i es van arribar a registrar l'any 1988 unes vendes de 2.500 milions. Però tan sols fa tres mesos, el grup alemany Teke va decidir efectuar la compra al 100 per cent de la nova empresa. El *holding* de Teke a l'estat espanyol el formen deu societats, amb una facturació global de 20.000 milions, i la producció es calcula en 5.000 tones anuals de piques i 1.000 tones d'electrodomèstics.

Tot i així, un membre de la família mallorquina, Bartolomé Buades, encara manté un petit paquet d'accions a títol personal, ja que els altres membres de la família, fundadors de la firma a principis de segle, l'any 1986 es van separar per a constituir Comercial Buades.

Però són nombroses les societats o firmes italianes, alemanyes o britàniques al darrere de moltes empreses balears amb divers grau de participació. És el cas del Casino de Mallorca, amb un 75 per cent de capital espanyol i un 25 per cent de socis estrangers, encara que, fa uns anys, la participació estrangera era més nombrosa quan un grup britànic i el consorci suec Cherry Fortetagen en tenien la part més gran.

Però els reis del negoci de les vacances són els *tour operators*, els quals tenen participacions totals o parcials en els negocis de la construcció, urbanisme, camps de golf, restaurants, companyies aèries i grups hotelers entre d'altres. Un exemple seria el del majorista alemany Touristik Union International (TUI) amb la seva presència en la segona cadena hotelera de Balears després de Sol, Iberotel o Riu, una altra cadena hotelera en fase d'expansió.

En l'àmbit de l'aviació, la presència de capital estranger és quasi obligatòria si volen competir en un negoci de per sí inestable. Així, el grup britànic ILG té el 25 per cent d'Air Europa; la companyia alemana LTU té el 25 per cent de la mallorquina LTE; el consorci suec Vingressor-Sas està al darrere de Spanair; Lufthansa es reparteix la propietat de Viva Air amb Iberia i, Hispania, malgrat no tenir actualment cap soci estranger, està mantenint contactes amb els irlandesos d'Air Lingus i amb els italians del grup Finpar.

Per acabar, el poderós consorci britànic, cerveser i hotelier, Bass disposa de mitja dotzena d'establiments a Mallorca que inclouen el complex Bellevue d'Alcúdia, adquirit per Banesto a un grup suec. □

RAFA GIL

Valenciana de Cementos Portland.

bragatges, factura de 1.000 a 1.500 milions a l'any i dedica un 30 per cent de la producció a l'exportació a Bèlgica, França i Alemanya Federal, amb la intenció d'ampliar el mercat cap al EUA, Egipte, els països àrabs i el Japó. Actualment aquesta empresa és al 100 per cent de capital anglès, malgrat que en el seu origen fos un 58 per cent valencià i un 42 per cent anglès, comprat per l'empresa Kape Industrials PLC.

Ara fa més o menys quatre anys, un altre grup anglès, BBA, PLC, va comprar el grup anglès Kape i, per tant, el 42 per cent de Fressek. La BBA ja tenia una fàbrica a Barcelona, a Cornellà concretament, Frenosa, de la qual tenia el 64 per cent. Cap a principis de 1986 la BBA decideix comprar fins al 100 per cent de les dues companyies i alhora absorbeix Fressek per part de Frenosa i crea una sola companyia amb dues plantes, una a Paterna (abans era a València) i la de Cornellà. No serà fins l'agost de 1988 que no es fa l'escriptura de fusió del 100 per cent del capital i estableixen un capital social de 37 milions de pessetes.

Un altre cas és el d'Aleaciones de Metal, SA, METASA, que fabrica metall dur per a ferramentes. Aquesta companyia exporta actualment el 17

japonesa s'ha fet amb el 100 per cent de Metasa, que actualment té un capital social de 410 milions.

Per acabar amb els casos de València, encara que n'hi ha molts altres, hi ha l'empresa Hijos de A. Diago, SA, que fabrica ceràmica i gres. Aquesta empresa factura de l'ordre de 1.500 a 2.000 milions de pessetes.

Aquesta empresa pertanyia, en els seus orígens, a cinc germans que treballaven en societat anònima. En una primera fase la multinacional francesa Peñarroya, mitjançant una ampliació de capital, es quedà amb el 75 per cent de la companyia i en l'actualitat en té el 93 per cent, operació que ha costat uns 600 milions de pessetes. L'altre 7 per cent encara està en les mans dels antics propietaris i de petits accionistes.

L'amic americà a les Balears

El sector turístic a les Illes és el que més capital estranger atrau, però en conjunt, només un 15 per cent de les empreses balears estan participades.

Així, el *holding* de línia blanca Teke, controlat per EH Aktien, ha arribat a l'acord amb la multinacional nord-americana Stanadyne per a l'operació de compra de les aixetes Buades.